

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

LETO XI.

ooo

UREDIL

ENGELBERT GANGL

BEA 1910 ESB

V LJUBLJANI

ooo

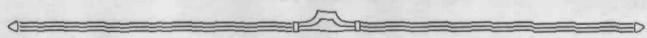
LAST IN ZALOŽBA „ZAVEZE AVSTR. JUGOSLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV“
NATISNILA „UČITELJSKA TISKARNA“

B 35986 VIII f

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI
ZA SLOVENSKO MLADINO

B VIII f
35986

Vse pravice do spisov, priobčenih v „Zvončku“, se pridružujejo.

KAZALO.

o o o

Pesmi.

	Stran
Materinske pesmi. <i>V. Vošnjak</i>	1
Zima. <i>S. P.</i>	8
Dobra kupčija. <i>E. Gangl</i>	12
Sonja. <i>E. Gangl</i>	21
Žalost na potovanju. <i>E. Gangl</i>	25
Zapojte mi, ptičke! <i>B. Gorenjko</i>	36
Spomladi. <i>Simon Palček</i>	40
Naš ded. <i>B. Gorenjko</i>	46
Domotožje. <i>B. Gorenjko</i>	52
O skratu. <i>O. Gruden</i>	53
Boj s petelinom. <i>L. Poljak</i>	62
Tožna pesem. <i>B. Gorenjko</i>	65
O solnčnem zahodu. <i>Zlatko</i>	67
Bolnikova pesem. <i>B. Gorenjko</i>	67
Pomladanska bajka. <i>Fr. Žgur</i>	73
Velikonočno voščilo. <i>A. Rapè</i>	74
Zvezdice. <i>E. Gangl</i>	80
Pomladna. <i>B. Gorenjko</i>	82
Le trgaj cvetje mlado! <i>B. Gorenjko</i>	86
Slovenska govorica. <i>A. Medved</i>	89
Zlati maj! <i>Jos. Vandot</i>	97
Sinčku. <i>Jos. Vandot</i>	109
Gluha ušesa. <i>E. Gangl</i>	110
Na zeleni gori. <i>B. Gorenjko</i>	114
Pomladanska. <i>Fr. Žgur</i>	115
Pomlad. <i>Zorislav</i>	116
Za morjem. <i>Jos. Vandot</i>	121
Babica moja. <i>V. Vošnjak</i>	127
V Ragov log! <i>B. Gorenjko</i>	127
Kdo gre z mano? <i>Fr. Žgur</i>	128
Strto hrepenenje. <i>M. Smolè</i>	136

	Stran
Dedkova stava. <i>B. Gorenjko</i>	140
Na boj! <i>Jos. Vandot</i>	145
Škratova nezgoda. <i>Jos. Vandot</i>	152
Daj mi! <i>Fr. Kolednik</i>	158
Sirota. <i>Fr. Kolednik</i>	162
Otrokova nebesa. <i>A. Rapè</i>	162
Palica bajalica. <i>M. Zopfova</i>	169
Pomlajenje. <i>S. Palček</i>	172
Pred nevihto! <i>B. Gorenjko</i>	176
Dan. <i>M. Smolè</i>	179
Vedno tako. <i>E. Gangl</i>	184
Kdo je srečnejši? <i>B. Gorenjko</i>	186
Janko pojde na božjo pot. <i>Jos. Vandot</i>	187
Papatu za god. <i>Marija</i>	188
Morska tišina. <i>Jos. Vandot</i>	188
Srce. <i>Fr. Kolednik</i>	199
Srpanova pesem. <i>B. Gorenjko</i>	200
Dovolj! <i>Fr. Kolednik</i>	204
Molitve. <i>Fr. Kolednik</i>	207
Metka šla je v Korotan <i>Jos. Vandot</i>	217
Pregnani kraljič. <i>Josip Vandot</i>	224
Radica. <i>E. Gangl</i>	235
Slutna. <i>F. Žgur</i>	241
Karlček. <i>E. Gangl</i>	248
Ne boj se! <i>E. Gangl</i>	248
Slika <i>Fr. Žgur</i>	253
Deček in srna. <i>Ž. Polák</i>	265
Zvečer. <i>Ž. Polák</i>	280

Pripovedni spisi.

Strugar Pavel Pavlovič. <i>T. Storm. — Fr. Ločniškar</i>	3, 26, 75, 98, 122
Danes meni — jutri tebi <i>E. Gangl</i>	18
Pozimi. <i>Ž. P. Cvetan</i>	19
Bogomilin golobček. <i>R. Mejovšek</i>	37
Helidor in Andreja. <i>F. S.</i>	38
Zvonimirčkove sanje. <i>P. St. Polenčan</i>	39
Lonca. <i>V. Mazi</i>	40
Materina ljubezen. <i>Ž. P. Cvetan</i>	31
Godec Polkec. <i>Fr. Košir</i>	45
Veverica. <i>P. St. Polenčan</i>	46
Pepelčica. <i>V. Aury — Fr. Jordan</i>	48
Fantje od fare. <i>E. Gangl</i>	54, 91, 115, 163, 210, 257
Nepremišljenost. <i>S. P.</i>	56
Jezero solzá. <i>M. Preinfalk</i>	61

Prazna vreča ne stoji pokonci. <i>L. Šmolc</i>	64
Kako se je godilo vrabcu v letošnjem snegu. <i>P. Strgulca</i>	65
Iz šolskih zvezkov	66
Ali so šole tudi na gori? <i>Dr. Dobršek</i>	81
Legenda o polžu. <i>K. Andrejev</i>	83
Basen o nezadovoljnem drenu. <i>K. Andrejev</i>	86
Nezadovoljni slepič. <i>K. Andrejev</i>	87
Okamenelo srce. <i>R. Mejovšek</i>	89
Komu najprvo? <i>Iv. Štukelj</i>	105
Upanje je življenje. <i>Ž. P. Cvetan</i>	111
Delu — plačilo. <i>E. Gangl</i>	112
Jakob Tajca. <i>Fr. Košir</i>	114
Legenda o pajku. <i>K. Andrejev</i>	128
Bahaški modriž. <i>K. Andrejev</i>	140
Lažnivi ogenj. <i>Iv. Štukelj</i>	146
Gad in veverica. <i>Iv. Štukelj</i>	151
Kratka molitev. <i>Ivo Trošt</i>	153
Kako se je Jurček izpreobrnil. <i>B. Gorenjko</i>	159
Žalostna dogodba. <i>Ivo Trošt</i>	170
Najlepša pohvala. <i>Ivo Trošt</i>	173
Potrebna lastnost ali ne. <i>Ivo Trošt</i>	176
Zakaj polaga kukavica svoja jajca v tuja gnezda. <i>Fr. Palnák</i>	185
Osla in nož. <i>Ivo Trošt</i>	187
Delo. <i>Ivo Trošt</i>	194
Smreka in lipa. <i>K. Andrejev</i>	190
Kateri je najboljši. <i>Ivo Trošt</i>	200
Zakaj se mamica ni vrnila? <i>Jos. Vandot</i>	201, 225, 249
Ujela se je! <i>E. Gangl</i>	207
Lenoba je mati vseh pregreh. <i>L. Šmolc</i>	209, 223
V deveti deželi. <i>R. G.</i>	218
Joževa dobrota. <i>Nike-Palnák</i>	231
Siromakova smrt. <i>I. P. Cvetan</i>	236
Milici v spomin. <i>Fr. Cvetko</i>	242
Justinkino »srce«. <i>Fr. Palnák</i>	255
Mali risar. <i>Ivo Trošt</i>	266
Vravec in konj. <i>M. Levstik</i>	283
Pero in cekin. <i>M. Levstik</i>	284

Poučni spisi.

Ujedne ptice. <i>L. Ogorek</i>	47
Važnost železnic za promet in kulturo. <i>I. P. Cvetan</i>	52
Pomorski velikani. <i>L. Ogorek</i>	83
Anton Medved. <i>E. G.</i>	87
Gad. <i>L. Ogorek</i>	103

	Stran
Svetovnoznanana Postonjska jama. <i>A. Perko</i>	129
Slon. <i>Ivo Trošt</i>	177
Na Boč. <i>Ivo Trošt</i>	197
Med Zulukafri. <i>Fr. Košir</i>	228
Sestanek. <i>Ivo Trošt</i>	235
Kulturno delo Habsburžanov. <i>Ž. Polák</i>	280

Gledališke igre.

Lažniva Danica. <i>M. Gregorčičeva</i>	9, 57
Klepetavi Miček. <i>M. Gregorčičeva</i>	137
Mati in sin. <i>I. P. Cvetan</i>	180
Šaljivo prerokovanje. <i>M. Gregorčičeva</i>	205

Glasba.

Otrokova večerna pesem. <i>Iv. Kiferle</i>	93
Slovenska govorica. <i>Iv. Kiferle</i>	166
Bežimo, tecimo! <i>Ž. Žirovnik</i>	236 ⁹
Prav vesel iz šole grem. <i>Ž. Žirovnik</i>	291
Mraz. <i>Z. Prelovec</i> (Priloga 8. številki).	

Pouk in zabava.

Zastavica v pododah. <i>Fr. Rojec</i>	22, 65
Jubilej petroleja	22
Zimsko zalivanje	22
37 milijonov božičnih darov	22
Kotiček gospoda Doropoljskega 23, 70, 95, 119, 143, 167, 191, 215, 240, 263, 287	287
V enajsto leto	24
Zastavica v podobah <i>G. Štupar</i>	68, 141, 213
Rešitev	68, 93, 118, 141, 165, 189, 214, 238, 262, 286
Poraba kruha	69
Čuden otrok	69
Izkopavanje v Jeruzalemu	69
Najtrpežnejši les	69
Razkošje v Ameriki	69
Petnajstletno dekle, ki sluti vodo	69
Raj kaznjencev	69
Osemleten otrok v hlevu na verigi	69
Besedna uganka. <i>L. O.</i>	94
Dečkova smrt zaradi alkohola	94
Sadje treba umiti pred uživanjem	94
Iz največjega mesta na svetu	94
Morje	94
Velika beda na Dunaju	94

	Stran
Rebus. <i>Lj. Vidmajer</i>	117
Zastavica v podobah. <i>R. Ličar</i>	117
Stroj, ki ga goni solnce	118
Cerkev iz enega drevesa	118
Koliko vina pridelajo v Kaliforniji	118
Koliko časa živi konj.	118
Veliko gadov se nam obeta	118
Svinec	118
Ali Indijanci res izumirajo?	142
Največji gozd	142
Najvišja gora na jugu ekvatorja	142
Kako se nekatere živali množe?	142
Senčna podoba	189, 286
Besedna naloga	190, 239
Tri stoletja	190
Kri iz nosa	190
O rožah	190
Izrek	190
Zemljevid Julijskih Alp	214
Umrljivost otrok na Nemškem	214
Nevarna strela	214
Kaj napravi pijanost	214
Pošta angleškega kralja	214
Neprevidna miška	238
Številčna naloga	261
Kristus in Sv. Peter kot mlatiča. <i>Fr. Košir</i>	262
Ob sklepu enajstega letnika	288

Podobe.

Zima	8
Dobra kupčija	12
Danes meni — jutri tebi!	18
Sonja	21
Skozi okno	34
Spomladi	40
Ribji orel	43
Planinska orla	47
Brkati sér	51
Kupite pirhe!	55
Boj s petelinom	63
Zvezdice	80
Pomorski velikani	84, 85
Anton Medved	88
Zapuščena	90

	Stran
Gad	104
Na klopi	106
Gluha ušesa	110
Delu — plačilo!	113
Babica	127
Slike iz Postonjske jame	129, 130, 131, 132, 133, 134, 135
Kratka molitev	156
V šoli	160
Korlek	164
Pomlajenje	172
Slon	178
Vedno tako!	184
Na Boču	198
Ujela se je	208
Miško	211
Nejče opisuje deveto deželo	211
Zulukafri	229
Radica	235
Karlček	248
Oj, širom nikjer ni mesta	251
Sestanek	254
Divji mož	258
Že prihaja	269
Ali se, Vlasta, Miklavža bojiš?	271
Razgovor po Miklavževem večeru	274
Rojstvo Gospodovo	276
Milica in Slavka	287

58/12
915

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA
SLOVENSKO MLADINO

Št.
1.

Leto
XI.

VSEBINA:

1. Materinske pesmi. <i>V. Vošnjak</i> . Pesem	1
2. Strugar Pavel Pavlovič. <i>Teodor Storm</i> — <i>Fr. Ločniškar</i> . Povest	3
3. Zima. <i>S. P.</i> Pesem s podobami	8
4. Lažniva Danica. <i>Mara Gregoričeva</i> . Igra	9
5. Dobra kupčija. <i>E. Gangl</i> . Pesem s podobo	12
6. Danes meni — jutri tebi. <i>Engelbert Gangl</i> . Povest s podobo	18
7. Pozimi. <i>J. P. Cvetan</i> . Povest	19
8. Sonja. <i>E. Gangl</i> . Pesem s podobo	21
9. Pouk in zabava. Zastavica v podobah. — Jubilej petroleja. — Zimsko zalivanje. — 37 milijonov božičnih darov. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — V enajsto leto.	22

Naznanilo.

Klišeje novih vinjet smo prejeli tako pozno, da ni današnja številka mogla pravočasno iziti. Cenjeni naročniki nam zamudo oprostite. Vprihodnje pojde zopet vse v redu.

 Ali ste že pridobili „Zvončku“ novega naročnika?

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrť leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta št. 7.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl**, učitelj v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 1.

V Ljubljani, 1. prosinca 1910.

Leto XI.

Materinske pesmi.

Ljubček moj!

Ljubček moj, le snivaj mirno,
sanjaj mi sladkó!
Mati tvoja ljubi vroče,
sinek, te tako.

Zate je molila vedno,
ko si bil bolan
in ob tebi pozabila
vseh je svojih ran . . .

Ljubček moj, le snivaj mirno,
sanjaj mi sladkó!
Mati tvoja ljubi vroče,
sinek, te tako!

Ob slovesu.

Sin, moj sin, tujina vara! —
Ne zapusti rojstne hiše,
mati prosi te že stara.
Ah, zaman si solze briše
očka tvoj in mati tvoja —
kaj pač mar sva ti midva!
Saj bolest je samo moja,
druge nimam več na svetu . . .

Ali eno si zapomni:
Sreča v domu le prebiva,
vsak jo išče in jo ljubi,
vsak je človek ne pozna.
Prišli bodo časi, sinko,
ko spominjal se boš tega,
takrat na moj grob poromaj,
jaz branila te bom zla! . . .

Uspavanka.

Ah, ne boj se, sem pri tebi,
čuvam te tako zvestó!
Glavo nagni, hčerka moja,
spavaj, spavaj mi sladkó.

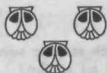
Jutri zopet greš na trato,
boš igrala se z menoj;
kar želela, ti bom dala,
le zaspi mi zdaj takoj!

Če ne moreš, ti bom pela,
da zatisne sen oči,
naj te čuva božja roka,
spavaj, spavaj, moja hči!

Svetli biseri.

Kakor biser v rosi
se blešče solzice tvoje,
drago, ljubko, dete moje!
Tudi mati, sinček,
si na tihem solze briše,
kadar žalost jo na večer
v sobici obiše.
A te solze grenke,
lite iz bridkosti,
niso kakor tvoje,
biseri sladkosti . . .

V. Vošnjak.

Iz risb idrijskih
realcev.

TEODOR STORM — FR. LOČNIŠKAR:

Strugar Pavel Pavlovič.

svoji mladosti sem se nekoliko izuril v strugarstvu in sem več časa porabil za to, kakor mi ga je pripuščala šola; zgodilo se je nekega dne, ko mi je učitelj vrnil nalogo brez vsake napake, da me je vprašal, če bom spet naredil sestri za god vretence za šivanje. Taka vprašanja so seveda prihajala odtod, ker sem mnogo občeval z nekim možem, ki mi je pomagal pri mojem delu. Ta mož je bil naš meščan Pavel Pavlovič, umetni strugar in mehanik. Moj oče, ki je gledal, da sem vsako stvar, ki sem se je lotil, tudi dovršil, ga je prosil, naj mi kaj pokaže in pomaga.

Pavlovič je imel lepe zmožnosti, a ne samo za svojo obrt, ampak tudi za druga dela; mož je bil iznajdljiv in je že nekako naprej vedel in nosil v duhu, v čem bo še napredovala ta ali ona obrt. Vselej, kadar pride sedaj kaj novega na dan, se domislím: To je vedel tvoj stari Pavlovič že pred štiridesetimi leti. — Posrečilo se mi je, pridobiti si njegovo zaupanje in njegovo naklonjenost, in prav veselilo ga je, če sem ga obiskoval ne samo ob določenih urah, ampak tudi ob praznikih zvečer. Sedela sva v delavnici, poleti pa na njegovem vrtu pod veliko lipo. Občevala sva namreč več let. V pogovorih, ki sva jih imela med seboj, ali boljše, ki jih je on imel z menoj, sem dobil marsikaj, kar mi je pozneje koristilo in česar nisem čital v knjigah.

Pavlovič je bil po rodu Rezijan, in značaj njegovega ljudstva je jasno odseval z njegovega obraza. Bil je malce temne polti, imel visoko čelo in

črne lase, njegove oči so bile modre in zamišljene; v njegovem glasu se je poznal še oni pevajoči ton, ki je spominjal na njegov rod.

Žena tega moža je bila nežne postave in je v govoru spominjala na Hrvate. Moja mati je rekla o njenih očeh, da bi posušile morje; v svoji mladosti je bila, kot se je govorilo, jako lepa deklica. — Dasiravno so se v njenih laseh svetile že srebrne nitke, je bilo vendar še v milih potezah njenega obraza lahko zaznati sledove mladostne lepote. Rad sem imel to dobro ženico in kadar sem mogel, sem ji naredil kako uslugo.

„Glej, glej fantička,“ je rekla časih svojemu možu v šali, „kako se trudi, da bi mi postregel.“

Pavel se je smehljaj. Iz njenih šal in njegovega smehljanja se je poznalo, kako prijateljstvo in kaka sreča klije v tej hiši.

Imela sta samo enega sina, ki je bil tiste čase v tujini. Morda sem jima bil jaz ravno zaraditega tako priljubljen, ker sem bil podoben njihovemu sinu Josipu, kot je zatrjevala Pavlova žena. Ne smem zamolčati, da je znala ta žena narediti neko posebno jed, ki je meni jako dišala, a je bila po naših krajih popolnoma neznana. Večkrat sem bil povabljen na to jed v gosti. — Bilo je torej tam zame dosti privlačnih sil. Moj oče je rad videl, da sem zahajal v spoštovano meščansko hišo. „Pazi samo, da ne boš nadležen!“ mi je rekel časih in to je bil edini opomin v tem oziru.

Zgodilo se je nekega dne, da sem pokazal doma staremu gospodu iz našega mesta nov, res precej posrežen izdelek svojih rok.

Ko je ta izrazil svoje začudenje, mu pove oče, da se hodim že tudi skoro celo leto učiti k mojstru Pavloviču.

„Tako, tako,“ odgovori stari gospod; „k Pavlu Igračkarju!“

Še nikdar nisem slišal, da bi bil rekel moj prijatelj sebi tako, zato vprašam — zakaj hotel sem vse vedeti — naj mi pove pomen teh besedi.

Pa stari gospod se je samo smehljaj, povedati pa ni hotel nič.

Prihodnjo nedeljo zvečer sta me povabila Pavlovič in njegova žena na svoj dom; minilo je tisto nedeljo ravno petintrideset let, odkar sta se poročila. Bilo je v pozni jeseni. Zgodaj sem šel k njima, in ker je imela gospodinja ravno v kuhinji še nekaj opraviti, je šel Pavel z menoj na vrt, kjer sva sedla na klop pod veliko lipo. Domislil sem se spet besed „Pavel Igračkar“ in šlo mi je to po glavi, da sem mu komaj odgovarjal na vprašanja. Ko me je pa malo pokaral zaradi moje raztresenosti, sem ga vprašal kar naravnost, kaj pomeni tisti pridevek.

To ga je skoro razjezilo. „Kdo ti je povedal to neumno ime?“ zakliče in vstane s klopi. Pa preden sem mogel odgovoriti, je že zopet sedel poleg mene. Pomiril se je in rekel: „Pravzaprav pomeni najboljši, kar mi je dalo življenje. — Povem ti vse; časa imava še dovolj.“

* * *

V tej hiši in na tem vrtu sem zrastel, moji starši so prebivali tu, in upam, da bo tudi še moj sin! — Dolgo je že od tega, kar sem kot otrok skakljaj

tu okrog; a razne dogodke iz tistih časov imam še v spominu; zdi se mi, kot bi bili zaznamovani z barvanim svinčnikom.

Poleg naših hišnih vrat je stala takrat majhna, bela klop; od tam se je videlo po dolgi cesti tja do cerkve, na drugi strani pa po mestu in ven na polje. V poletnih večerih so sedeli tu moji starši, uživajoč pokoj po narnornem delu; popoldne pa je bila klop moja, kjer sem izvrševal svoje naloge in se veselil razgleda na vse strani.

Nekega dne sem zopet sedel na tej klopi — dobro se še spominjam, bilo je jeseni po Mihaelovem semnju — in pisal na tablico računsko nalogo, ko zagledam, da se mi bliža po cesti čuden voz. Bila je to dvokolesnica, ki jo je vlekel majhen, mršav konj. Med dvema precej visokima zabojema, ki sta bila na vozu, je sedela gospa visoke postave in trdih, lesenih potez na obrazu, zraven nje je pa sedela črnolasa deklica, stara kakih devet let, ki je obračala svojo glavico sedaj na to, sedaj na ono stran; poleg konja pa je stopal majhen, prijazen mož s čepico na glavi, izpod katere so štrleli kratki, črni lasje.

Konj je imel na vratu zvonček, ki je prijazno zvončkljal. Ko pridejo po cesti do naše hiše, se voz ustavi. „Ti, fant,“ mi zakliče ženska, „kje je prenočišče pri Krojaču?“

Jaz sem že prej odložil svoj kamenček in svojo tablico; hitro vstanem s klopi in stopim k vozu. „Tukaj je,“ pravim in pokažem staro hišo, ki je pred njo stala lipa kot stoji še sedaj.

Drobna deklica med zaboji je vstala, pokukala izpod oglavnice svoje zapete suknjice in me gledala s svojimi velikimi očmi. „Sedi mirno,“ ji pravi mož, meni pa: „hvala lepa, fant!“ Potem požene svojega konja proti oni hiši. Na pragu se prikaže debeli gospodar, opasan z zelenim predpasnikom in jim gre naproti.

Da prišleci niso bili kaki sorodniki hišnega gospodarja, sem precej uvidel. Meni novi ljudje niso bili v tem hipu nič kaj všeč; videl sem že večkrat vesele družbe muzikantov, krotilcev živali in drugih potujočih ljudi, ki so prišli zabavat naše mesto. Kot vsi drugi potniki, tako so se tudi zadnji trije naselili v drugem nadstropju, kjer so še dandanes namesto oken samo linice, obrnjene na cesto.

Ko sem drugo jutro stal v čumnatih pri oknu in oprtoval svojo torbico, sem videl, da je ena linica odprta; mož s črnimi, na vse strani štrlečimi lasmi pokuka ven in razprostre obe roki; potem se obrne nazaj, tako da je gledal v temno stanovanje in zakliče: „Rezika, Rezika!“ — Pod njegovo roko se prikaže rožnat obrazek, po katerem so padali črni lasje kakor griva. Oče je pokazal s prstom proti meni, se smehljal in jo parkrat pocukal za svilnat trak, ki ga je imela v laseh. Kaj ji je govoril, nisem mogel razumeti, a moralo je biti kaj takega: „Glej ga, Rezika! Ali še poznaš dečka, ki nam je včeraj pokazal to hišo? — Siromak, komaj je vstal, že mora s svojo torbico dirjati v šolo! — Kako si ti srečna, ker se samo voziš iz kraja v kraj?“ — Vsaj mala me je gledala tako usmiljeno, in ko sem ji prijazno pokimal, je tudi ona odkimala, a jako resno.

Kmalu se je oče pomaknil nazaj in izginil v svoje podstrešno stanovanje. Namesto njega pa je stopila gospa k otroku; lotila se je njene glave in jo začela česati. Videti je bilo, da se stvar mirno vrši, vendar Rezika najbrž ni smela jokati, zakaj z rdečimi ustnicami je delala najrazličnejše podobe. Le enkrat je vzdignila roko in čez lipo je splaval dolg las. Videl sem ga skozi okno, kako se je svetil; solnce je namreč ravno predrlo jesensko meglo in razsvetlilo gorenji del hiše, kjer so oni prebivali.

Sedaj sem lahko videl tudi v notranjščino temnega stanovanja. Čisto razločno sem videl v temnem kotu sedeti pri mizi moža; v njegovi roki se je nekaj svetilo, podobno zlatu ali pa srebru; zraven njega sem zagledal obraz z velikanskim nosom; a če sem se še tako trudil, natanko vendarle nisem mogel videti. Hipoma začujem, kot bi padlo nekaj lesenega v zaboj; nato pa mož vstane, se nasloni na lino in gleda zopet na cesto.

Medtem je žena oblekla deklico v rdečo obleko ter ji ovila kite okrog glave v obliki venca.

Gledal sem še vedno tja. Mislil sem si: „Enkrat ji bom vendar lahko spet pokimal!“

„Pavel, Pavel!“ me pokliče mati v hiši.

„Precej, mati!“ A v resnici povem, da sem se prestrašil.

„No,“ kliče spet mati, „učitelj ti bo že dal! Ali ne veš, da je že od-bila ura osem?“

Kako sem zropotal po stopnicah! A imel sem srečo! Učitelj je še ob-trgaval na šolskem vrtu lepe, rumene hruške, okrog njega je bil pa ves razred, da bi mu pomagal z rokami in z usti. Kmalu nato smo pa odšli v razred in privlekli na dan svoje računice in tablice. Ko sem ob enajstih stopil s šolskega dvorišča s polnimi žepi hrušk, pride po cesti mestni izkli-cevalec. Tolkel je s ključi na svojo medeno pločevino in klical s hripavim glasom:

„Mehanik in igralec s punčkami, gospod Josip Leskar iz Trsta, je prišel včeraj v naše mesto in priredi danes zvečer prvo predstavo v veliki dvorani na strelišču. Igrali bodo Genovefo, igro s petjem v štirih dejanjih.“

Potem se je odkašljal in ponosno korakal naprej po cesti. Šel sem za njim iz ulice v ulico, da bi spet slišal veselo naznanilo; še nikdar nisem bil v kaki komediji, kaj še, da bi videl igro s punčkami.

Ko se nazadnje obrnem, da bi šel domov, zagledam deklico v rdeči obleki, ki je šla proti meni; in res, bila je mala igralka s punčkami; dasi-ravno je imela slabo obleko, se mi je zdela, kot bi bila obdana s prav-ljičnim čarom.

Dobil sem pogum in jo ogovoril: „Ali greš na izprehod, Rezika?“

Pogleda me nezaupno s svojimi črnimi očmi. „Na izprehod?“ ponovi zategnjeno. „Ti si pameten!“

„Kam pa greš?“

„K prodajalcu!“

„Ali si kupiš novo obleko?“ vprašam dovolj neumno.

Ona se glasno zasmije. „Pusti me! — Ne; samo nekaj cunj kupim!“

„Cunj, Rezika?“

„Seveda! Ostanjki so dobri punčkam za obleko, ker tudi ne stanejo dosti!“

Srečna misel mi šine v glavo. Moj stric je imel takrat na trgu prodajalnico za blago; z njegovim kupčijskim pomočnikom sem bil prav dobro znan. „Pojdi z menoj,“ rečem zaupno; „stalo te ne bo nič, Rezika!“

„Misliš?“ vpraša ona; potem sva pa hitela oba na trg v stričevo hišo. Stari Gabriel je stal kot navadno v svojem pisanem jopiču za prodajalno mizo. Ko sem mu pojasnil položaj, je veselo nametal cel kup ostankov na mizo.

„Glej, kako je to lepo rdečkasto,“ reče Rezika in poželjivo gleda košček francoskega katuna.

„Ali bi ga rabila?“ vpraša Gabriel. — Če bi rabila! Grof Zmagomir mora vendar do večera dobiti nov telovnik!

„Treba bo tudi vsakovrstnih port,“ pravi Gabriel in prinese konce trakov, ki so bili bliščečih barv. Prinesel je še zelenih in rumenih svilnatih cunjic in obvez in nazadnje precej velik kos rjavega blaga. „Vzemi le, deklica,“ reče Gabriel, „to bo dobro za Genovefino živalsko kožo, če je stara že obrabljena!“

Potem je zavil vse skupaj v papir in dal deklici zavoj.

„Pa ne stane nič?“ vpraša ona v skrbeh.

Nič ni stalo. Iz oči je deklici sijala radost. „Lepa hvala, dobri mož! Ah, to bo gledal oče!“

Držeč se za roke, Rezika s svojim zavojem pod pazduho, sva zapustila prodajalnico; ko pa prideva do svojih stanovanj, me ona izpusti in beži čez cesto domov, da so se ji opletale črne kite okrog tilnika.

Po kosilu sem stal pred hišnimi vrati in v strahu sklenil prositi očeta denarja, da grem pogledat takoj prvo predstavo; bil sem zadovoljen s stojiščem, ki je stalo za mladino 10 krajcarjev. Preden sem bil gotov s svojim sklepom, priteče k meni Rezika. „Oče pošilja!“ reče in zbeži nazaj čez cesto; v roki sem držal rdeč listek, na katerem je bilo napisano z velikimi črkami: Prvi sedež.

Ko se ozrem proti prenočevališču, je slonel na linici oni črni mož in mi prijazno pokimal. Odkimal sem mu. Kako dobri ljudje morajo biti ti igralci s punčkami, sem si mislil. — Torej danes zvečer, rečem sam pri sebi, danes zvečer — in prvi sedež!

(Dalje.)

☞ Zima ☞

Radost je umrla,
ovenel je cvet,
zemljo sta pokrila
sneg in led.

Daleč za gorámi
pomlad se budi,
v srcu sladka nada
se glasi . . .

S. P.

PRILOGA

ZVONČKU

MARA GREGORIČEVA:

Lažniva Danica.

Igra v dveh dejanjih.

OSEBE:

Dušan, trgovec v Trstu.

Jarmila, njegova soproga.

Danica, njuna hči.

Jožica, služkinja.

Kmetica, njena mati.

Kmet, njen stric.

Prvo dejanje.

Izba s preprostim pohištvom, kjer pa ne sme manjkati omarice in ure na steni. Omari nasproti je v kotu nizek stolček in ob tem velika košara z različnim perilom. Na stolčku je likalnik s podlogo. Pred pognjeno mizico stoji Jožica, ki lika. Zlikano perilo polaga na klop poleg mize. Danica sedi s prekrižanimi rokami na stoli in jo gleda.

1. prizor.

Danica, Jožica.

Danica: Kako me veseli, Jožica, da te je mamica vzela v službo.

Jožica: A jaz vam ne morem opisati zadovoljnosti, da sem pri tako dobri družini.

Danica: Toda tvoji materi je bilo gotovo težko ločiti se od tebe!

Jožica: Nikakor ne, Danica! Ko je vaš oče pisal k nam, so moji starši jokali od veselja.

Danica: Kako to? Moji starši pa bi me ne pustili od sebe!

Jožica: Ljuba moja Danica! Jaz pač nisem bogata ko vi in nisem niti nikaka gospodična. Že v mladosti se moram učiti, kako se služi denar.

Danica: Ubožica! Ali boš to znala sama od sebe?

Jožica: Moji starši so me poslali z doma z najboljšimi navodili, in ako se ravnam po njih, mi ne bo žal; prepričana sem, ako zadovoljim vaše mile roditelje, da bom tudi svoje.

Danica: O, moj oče in tudi moja mama sta dosedaj jako zadovoljna s teboj! Pa kako bi ne bila tudi zanaprej, saj si ti, Jožica, tako prijazna in pridna.

Jožica: Preveč me hvalite, Danica! —

Danica: Govorim, kar je res! Ti naprimer si preprosta kmetica, a bolje šivaš in krpaš ko jaz.

Jožica: Kar znam, sem se naučila v šoli.

Danica: Tudi jaz zahajam v šolo in imam — kakor veš — celo domače učitelje in vendar tako malo znam.

Jožica: Seveda, ljuba moja Danica! Samo pač ne gre v glavo, in vsi domači učitelji malo pomorejo, ako se učenke tudi same ne potrudijo.

Danica: Ampak mene učenje ne veseli; igrače so vendarle bolj zabavne.

Jožica: O, da bi bila jaz tako imovita ko vi, bi se učila neprenehoma. In ne le, da zadovoljim starše, marveč ker je učenje dandanes prepotrebno in koristno tudi za poznejša leta.

Danica: Pametno govoriš kakor stara ženica, zato trdiš najbrže prav. Veš kaj, Jožica, posnemati te hočem odslej!

Jožica: Oh, likalnik se je že ves ohladil. (Položi ga v kot k omari.)

Danica: Tem bolje! Boš pa sedla k meni in mi povedala kako lepo pravljico.

Jožica: Pravljice pripovedujejo zvečer, ko je vsako nujno delo opravljeno. Sedaj moram iti pospravljat v gospojno spalnico. (Spravi skupaj odejo z mize in jo položi vrhu košare.)

Danica: Pospraviš lahko kasneje!

Jožica: Ne, ne! Dolžnost me kliče ravno sedaj. (Vzame zlikano perilo in odide.)

2. prizor.

Danica sama, kasneje Dušan.

Danica (vstane): Vedno je po opravlilih, nikoli se ne naveliča dela. Kaj naj pa jaz počnem? (Ozira se.) Pisati? Nimam volje! Plesti? Uh, še manj! Kako mi je dolgočasno. (Približa se stolici, na kateri sedi punčka.) O, moja punčka je vendarle mična zabava. (Izprehaja se z njo.)

Dušan (se prikaže ob vratih in obstoji z resnim obrazom): Že zopet izgubljaš čas z igračami! No, čudno pač ni, če se učiteljica vedno pri- tožuje!

Danica (spočetka obstoji osramočena): Saj si mi ti, oče, sam kupil punčko.

Dušan: Ustregel sem tvoji želji, ker si mi obljubila, da se boš marljiveje učila. Toda ti mi ne prizadevaš nič drugega, nego da trosim denar po nepotrebem. (Stopi par korakov naprej.)

Danica: Pa se bom učila, očka! Ne jezi se!

Dušan: Tisti „bom“ imaš vedno pripravljen. Kako pa je z glasbo, si se li naučila?

Danica: Sem, oče!

Dušan: Kdo ve, ako je res?

Danica: Dosedaj sem se učila!

Dušan: Pa računstva si se navadila?

Danica: Vse poštevanke znam na pamet prav gladko.

Dušan: Prepričati se hočem! Povej mi poštevanko od 7!

Danica (jako polagoma računa): $1 \times 7 = 7$, $2 \times 7 = 14$, $3 \times 7 =$
 $= 21$, $4 \times 7 = 28$, $5 \times 7 =$ (Obtiči.)

Dušan: A tako znaš?

Danica: Samo to sem pozabila, očka!

Dušan: Poznamo se, da! Pokaži mi slovniško nalogo!

Danica: Spisala sem jo, oče, ali črnilo se mi je razlilo po nji, pa jo spišem vnovič.

Dušan: Vse svoje zvezke mi prinesi!

Danica: Oh, oče! Ne morem! Mame še ni doma in ona ima ključ pri sebi.

Dušan: Kaj? Ni dovolj, da se vedno igraš, še lagati se upaš? Več dni leže pisanke v omari, a molčal sem, ker sem se hotel prepričati, do kam sega tvoja lenoba.

Danica (kloni glavo in obstoji osramočena).

Dušan: Idi mi izpred oči! Z vsakim dnem si nevednejša in hudobnejša.

Danica (odhaja jokajoča).

3. prizor.

Dušan sam, kasneje Jarmila.

Dušan: Kaj naj vendar naredim z njo, da se mi poboljša? Vse moje prizadevanje je brezuspešno, a to le zato, ker ji mati daje potuho. (Stopa po sobi in maje z glavo.)

Jarmila (vstopi vsa preplašena): Kaj pa je naredila Danica, da se zopet joka?

Dušan: Popolnoma nič ni naredila, zato se nemarnica tudi joka.

Jarmila (sklene roke): O, ubogi moj otrok! Edino njo imamo, in vendar jo opominjaš neprestano.

Dušan: Sedaj pa se še ti kremži! Brezpotrebno je nikoli ne grajam. Z njo ravnaj, kakor zasluži, ampak ti jo neprenehoma božaš, naj je marljiva ali nemarna. In v vsem ji ugodiš, kar poželi.

Jarmila: Ali naj pustim, da se joče, da dobi še kako bolezen?

Dušan: Pazi, da ji danes ne obljubiš ničesar, da vsaj spozna svojo krivdo.

Jarmila: Misliš, da imam trdo srce kot ti? Obljubila sem ji, da jo povedem v zverinjak, samo da sem jo potolažila.

Dobra kupčija

Kar sadja smo preveč dobili,
prodamo ga za zlat denar,
pa bomo novčé razdelili
in jih po pameti trošili
za to in ono lepo stvar.

Učeni smo, deliti znamo,
in hitro je napravljen sklep:
za očka pol in pol za mamo,
potem pa vse, kar njima damo,
lepó zročija v naš lastni žep!

Pa bi ne zvižgali, ne peli,
ko vsakdo je tako bogat
in ve, da bodo cvetli beli
spet v sladko sadje dozoreli,
nam v roke padli kot zaklad!

E. Gangl.

Dušan: O, ubogi jaz! Tukaj ne opravi ničesar, ako ne izvršim svojega sklepa.

Jarmila: Za sveta nebesa! Kaj si pa sklenil?

Dušan: Danica mora proč z doma, v kak zavod, med tuje ljudi, ki jo bodo znali vzgajati in bodo umeli za dobro plačilo narediti iz nje to, česar midva ne moreva!

Jarmila: Kako sem jaz nesrečna! Edinega otroka imam, in še tega mi odtrgaš. Kako si ti brezsrčen. Ali se ti ne smili? Čemu naj se zmeraj uči, saj je dovolj imovita, da bo živel vseeno, čeprav si sedaj ne muči glave z učenjem.

Dušan: Govoriš brez pomisleka! Ali misliš, da zadostuje bogastvo? S čim pa naj se ukvarja, ko doraste v mladenko? Ali naj drži vedno roke križem?

Jarmila: Saj naredi, kar ji naročimo.

Dušan: Ali si se prepričala, da naredi? Ti torej ne poznaš njenih napak.

Jarmila: Napake? Kaj bi se pri otrokih govorilo o napakah! Otročja je! Ko postane pametnejša, ne bo imela nikakih pogreškov.

Dušan: Draga moja Jarmila! Ti v svoji preveliki ljubezni do Danice ne opaziš ničesar. Jaz pa jo gledam s treznimi očmi. Ti meniš, da se pri otroku ni treba ozirati na napake? Jaz pa ti rečem: ako je kdo v poznejših letih razuzdan, nemaren in hudoben, so mu krivi starši, ki so mu v otroških letih vse dovolili.

Jarmila: Kaj pa si zapazil na Danici slabega?

Dušan: Danica je lena, lahkomišelna, nespametna in lažniva.

Jarmila: Otrok je še!

Dušan: V enajstem letu je, lahko bi že nekaj razumela. Le pomisli na Jožico. Štirinajst let ima, a po razumu jih kaže dvajset.

Jarmila: Nikar je preveč ne hvali, Dušan! Vsaka nova metla lepo pometa. Kadar bo Danica v njenih letih, bo že boljša.

Dušan: Če ostane doma, nikakor ne!

Jarmila: Pa tudi od hiše ne sme. (Joka.) Siromašno moje dete!

Dušan: No, bomo videli! Pustimo to, ker imamo drugo opravilo; saj pridejo danes gostje k obedu, ne?

Jarmila: Seveda pridejo. Idiva, idiva, da kaj ne pozabiva. (Odhajata.)

4. prizor.

Danica, kasneje Jožica.

Danica (priskaklja vesela pri drugem vhodu): Končno so se pomirili. Poslušala sem pri vratih, kako so se pričkali moji starši zaradi mene. Moja mamica je res ljubezniva, še celo jokala je po meni. Oh, kako jo imam rada! Pa tudi očeta ljubim jako; skoro rajši ga imam, četudi se čestokrat jezi name. Tako dober je, in kadar ga slušam in me učitelj pohvali, takoj me iznenadi s kakim darilcem. Matička pa, ha-ha-ha!

Jožica: Kako je to, Danica, da se sedaj tako razposajeno smejete, ko ste maloprej jokali.

Danica: Kako bi se ne smejala, Jožica. Le pomisli! Mati me povede popoldne v zverinjak, samo ker sem se jokala. Jokala pa sem se zato, ker me je oče karal.

Jožica: Gospod je storil morda prav! —

Danica: Seveda je storil oče prav. Zato mi je bilo tudi žal, da sem ga razžalila zopet, ko je vendar tako jako, jako dober.

Jožica: Oba, oba, vaš oče in mama sta jako dobra. Zato pa ubogajte ju, Danica! Ozira se okolo, kakor da nekaj išče.)

Danica: Kaj pa iščeš?

Jožica: Svojo ruto iščem, ker me kuharica pošilja v prodajalnico. Saj veste, da pridejo danes gostje k obedu! (Dobi ruto in odide.)

Danica: A — gostje pridejo? Tembolje. Sedaj imajo torej vsi dosti opravila. Brez skrbi sem, da ne pride kdo v to izbo. In mati niti ne opazi, da sem ji vzela ključek iz torbice. (Izvleče ga iz žepa.) Najlepšo priložnost imam, da pregledam lahko vso omaro. (Gre k omari in jo odklene.) Joj, koliko sladkih reči! Pa kam bi skrila? Moj žep je pretesen. Tam v košari dobim gotovo kak robec. (Gre h košu, pobrska in izvleče rdeč robec.) Tukaj noter vtaknem vse, kar vzamem. (Vrne se k omari in napolni robec z raznimi slaščicami.) Ako vzamem to pomarančo, se niti poznalo ne bo. In iz te sladkornice izmaknem nekoliko čokolade. Tako! Robec je že navrhan. (Zveže ga.) Ali kam naj ga sedaj ponese? Ako grem v svojo sobo, me lahko kdo zapazi. Kar tukaj na dno koša skrijem. A da ne pove Jožica nikomur, ji dam par bonbončkov, pa bo! (Gre zopet k omari.) Kar še vzamem, snem sproti! Oho! Tudi smetana je na polici. Ej, takoj jo pokusim! (Vzame kozarec, ki ji pade in se razbije.) Ojoj, nerodnica! Kaj naj pa naredim sedaj? Matere se sicer ne bojim, ali očeta me je sram. Oh! E, kaj bi togovala. Črepinje kar skupaj spravim in jih za sedaj skrijem za steklenico, da ne bo nihče kaj spoznal. In tudi jaz se zmuznem proč od tukaj! (Zaklene omaro, gre proti košu in vtakne ključ.) Pa naj bo še ključek tukaj med perilom, da ga ne izgubim.

5. prizor.

Prejšnja, Dušan, kmetica, kmet.

Dušan: Ali ni Jožice? Kje pa je?

Danica: Ni dolgo, kar je bila tukaj, ali odšla je z doma, ker je kuharici nekaj manjkalo.

Dušan (obema): No, pa sedita (Ponudi jima stol), da se nekoliko odpočijeta. Jožica se bržkone kmalu povrne.

Kmetica (sede): Zahvalim, gospodar!

Kmet: Ali ste zadovoljni z našim dekletom?

Kmetica: Jaz sem jo prav poučila, preden je odšla z doma, ali kdo ve, če se ravna po mojih naukih.

Dušan: Jožica je prav marljivo in pokorno dekle.

Kmet: Veseli me, gospod!

Danica: Nekaj čujem! Zdi se mi, da se je Jožica že povrnila. Ali naj pogledam, oče?

Dušan: Le pozvedi, in ako je doma, naj pride urno sem.

Danica (odhaja. Ko je pri vratih, trči v Jožico): Glej, kdo te pričakuje!

Jožica (smejoče): O, mati moja! (Objame jo.) Zdravi, striček! (Z obema rokama mu stisne desnico.)

Kmetica (si nagloma obriše solze): Dobro izgledaš, odkar te nisem videla.

Kmet: Pozna se ti, da ti v tej hiši ničesar ne manjka.

Jožica: O, prav nič! Gospod in gospa in tudi ta (pokaže na Danico) mlada gospodična — vsi so tako prijazni z menoj.

Dušan: Dokler si pridna in dobra, ostanemo vedno prijazni s teboj. Sedaj pa ostani s svojimi sorodniki, da se z njimi pomeniš. Še bolje je, ako jih povedeš v svojo izbico.

Jožica (se mu pokloni in odide z obema skozi srednja vrata, dočim ideta oče in hči skozi druga).

(Zavesa pade.)

Drugo dejanje.

Soba iz prvega dejanja.

1. prizor.

Jožica.

Jožica (skozi stranska vrata): No, hvala Bogu! Z obedom smo kmalu pri kraju. Mnogo opravila imam danes, ali kaj zato, ko sem tako zadovoljna. Svojo mamico imam tukaj; oh, kako dolgo se nisva videli! Pa kako je trudna, ubožica. Nadejam pa se, da se skoro odpočije v moji izbici. In tudi striček je prišel. Dobri striček. On se pa ne čuti prav nič spehanega in si je šel ogledovat mesto in morje. Tudi mamica si ga mora ogledati, ali zvečer, ko bo ves Trst razsvetljen in ko bo vse polno ladij plavalo po morju. Drevi mi gospa gotovo dovoli iz hiše. Prav zato hočem sedaj pregledati perilo, da li ni kaj raztrganega in da me ne zaloti gospodinja praznih rok. (Vzame stolček, sede nanj blizu košare in potegne za kos tkanine ter zapazi ključ.) Odkod je pa ta ključ? Moj ni, dasiravno je bil v mojem predalu. Aha! Gotovo je od one omare! Prepričati se hočem takoj. Ako je od omare, ga shranim, da se ne izgubi! — (Stopi k omari in jo odklepa.)

2. prizor.

Prejšnja, Jarmila, kasneje Dušan.

Jarmila (srdito vstopivša): Kaj pa ti tam delaš?

Jožica: Oprostite, gospa, ta ključ...

Jarmila: Nič ne oprostim! Rada bi vedela, s kako pravico brskaš po naši omari.

Jožica: V košu sem dobila ta ključ in da se ne izgubi, sem se hotela prepričati, kam spada.

Jarmila: Tisti ključ je moj, ali rada bi vendar vedela, kdaj si mi ga ukradla iz torbice.

Jožica: Ukradla? Oh, gospa! Ne mislite kaj takega o meni!

Jarmila: Molči! Dobro, da sem prišla o pravem času. Sicer, hm, kdove? (Gre k omari, jo odpre in zapazi razbito kupico.) A tako sladkosnedna si ko mačka?! Sramuj se! Smetane si se hotela nalizati in si pri tem razbila kozarec. Joj, in toliko slaščic si mi snedla! Ti zlobna tatica!

Jožica: Jaz, gospa, niti ene...

Jarmila: Tiho bodi! Če nisi pojedla, si pa kam skrila. Gotovo si v naglici utaknila v koš.

Jožica: Oh!

Jarmila: Le vzdihaj le, ampak če kaj najdem, te osramotim pred vsemi gosti. (Gre h košari, pobrska in izvleče robec.) Aha! Tukaj je plen! Za kazen pridí takoj z menoj v jedilnico! (Prime jo za roko.)

Jožica (zajoka in se brani): Ne grem! Krivo me sodite, gospa!

Dušan (ob vratih): Kaj pomeni ta krik?

Jarmila: Prav, da si prišel, Dušan! Od danes naprej ne boš imel več prilike hvaliti tega dekleta.

Dušan: Kako to, da ne?

Jarmila: Zato, ker mora še danes odtod.

Dušan: Kako pa, da mi njeni sorodniki niso daví ničesar omenili?

Jarmila: Saj sorodniki še ničesar ne vedo o vsem, kar mi je naredila. Domov jo pošljem jaz, jaz!

Dušan: In zakaj, Jarmila?

Jarmila: Zato, ker je nesramna tatica. Le poglej, koliko slaščic (dvigne navrhani robec) mi je ukradla tam iz omare! In vse to je skrila tamkaj v košari.

Dušan: Tega ne verjamem!

Jarmila (užaljeno): Torej sem lažnivka jaz?

Dušan: Ne, tega ne mislim ravno. Kdo ve, kako je bilo, Jarmila. Jaz sumim nekaj, ljuba soproga! Ti, Jožica, pojdi za sedaj v svojo izbico!

Jarmila: In spravi s svojo materjo vse svoje cape, da mi prej izgineš izpred oči!

Jožica: Grem, gospod! Ali prosim vas, ne mislite kaj takega o meni. Nedoržna sem! (Zajoka.)

Dušan: Ne jokaj, Jožica! Ako si kriva ali nedolžna, zvem še danes. Sedaj idi!

Jožica (odhaja otožno skozi srednja vrata).

(Konec.)

ENGELBERT GANGL:

Danes meni — jutri tebi!

ošku je rekla mama več kot stokrat: „Jožek, sinko, ne bodi kakor burja! Vihraš po dvorišču, da se dviga oblak prahu izpod nog. Petelin in kokoši beže pred teboj, kakor bi jim bila lisica za petami.“

Vedno je Jožek obljubljal: „Mama, nikoli več!“

A komaj je izgovoril obljubo, jo je tudi že pozabil.

In gre Jožek in sede na dvorišču v hlad. Tablico dene na kolena, pomodruje sam s seboj in reče in govori: „Sedaj imam najlepší čas, da malo poračunam!“

Pride petelin, postoji in pogleda Joška.

„Ali se godi čudo? Jožek miruje!“ si misli.

Komaj pa odpre kljun od samega začudenja, že vstane Jožek: „O, prijatelj krivorepec, ali se bova malo poigrala?“

Plane za njim in treščič tablico za splašeno živaljo. Petelin je pa hitreji od Joškove tablice, zato ta ne zadene petelina, ampak pade na kamen in se razbije.

Brž si misli Jožek: „To-le pa ne bo nič dobrega.“

In res ni bilo!

Mati, ki jo je šum in ropot privabil na dvorišče, ne pomišlja dolgo, ampak ukaže sinku pobrati tablico, ga prime za sladke in ga odvede na vežo v kot, češ, tu-le stoj za kazen!

Petelinu se je kar zdelo, da mora priti tako. Zatorej gre in pokuka k Jošku kakor bi mu hotel očitajoč zaklicati: „Danes meni — jutri tebi!“

J. P. CVETAN:

Pozimi.

„Ikar ne hodi danes v mesto, saj vidiš, da je zunaj zima in mraz,“ prosi svojo ženo bolni Kajžar, ki leži na gorki peči. „Sneg naletava boljbolj, in ti lahko ostaneš v snegu, ker si stara; mesto pa tudi ni tako blizu.“

A vse njegovo prigovarjanje je zaman.

„Danes sem se odločila in danes pojdem,“ odgovarja Mica, njegova žena. „Imam ravno veliko jajc in ta nesem na trg. Kupiti pa tudi moram kaj blaga za srajce za Tomaža, saj veš, da ničesar nima siromak.“ V culo naveže kruh, v košaro pa pripravi jajca. Potem se napravi v boljšo obleko ter si zaveže veliko zimsko ruto okolo vratu.

„Ne hodite v mesto, mati,“ se zajoče Tomažek, ki sedi na klopi pri peči. Tudi starejši Janezek za zapečkom, videč Tomaža jokati, se spusti v jok.

„Pa če ostanete v snegu, kdo nam pa bo potem kuhal,“ pridene Janezek za Tomažem.

„Nič se ne bojta. Ne bom ostala, ne,“ ju tolaži mati, ki je že pri vratih. „Očetu ne smeta nagajati,“ govori dalje, „saj ima vaju rad; pa vidita, da je slab; vama bom nekaj lepega kupila.“

In otroka se potolažita.

„Martin, ti pa le bodi na peči in se grej, bom že kupila kaj zdravil zate,“ reče žena svojemu možu.

In ko prime že za kljuko, se šele spomni, da je nekaj pozabila. „Tomažek, okolo poldneva moraš dati kozici malo krme, ti Janezek, pa pogrej

kašo, da boste imeli opoldne južino. Davi sem že skuhala kašo, pa do opoldne bo gotovo že mrzla," jima zapoveduje ženica, odpre vrata ter stopi ven na cesto.

Veter zabrije in udari Mici v obraz. Tesneje se stisne v ruto.

Čez nekaj časa je ponehalo snežiti. Tudi veter ni več bril, ampak je bil čist in precej topel zrak.

Tudi na cesti je bila dovolj velika gaz vkljub temu, da je prej jako snežilo, da je brez vsakih ovir hitro stopala proti mestu.

Na trgu v mestu je dolgo čakala, preden je prodala vsa jajca. Proti večeru se šele odpravi domov, ko je kupila nekaj zdravil za moža.

Pa pričelo je zopet snežiti, in mrzla sapa je zapihala. Sneg je padal venomer na zemljo v debelih kosmičih. Mico je začelo skrbeti, kaj bo, če ne bo kmalu jenjalo snežiti!

In noč se bliža. Kaj je doma, kaj je z možem? Zazeblo jo je po vsem telesu. Levo roko je zavila v ruto, v desnici je pa morala nositi košaro. Ko bi vsaj te ne bilo!

Pospeši korake. „Hiteti moram,“ je govorila sama sebi.

Toda dolgo ni mogla hiteti, zakaj vedno boljbolj naletavajoč sneg je pokrival gaz. Ko bi se vsaj prej potrudila iz mesta,“ bi naletela na kak voz in bi se vsaj nekaj časa peljala. Komaj je premikala noge od utrujenosti in od mraza.

„Mar bi bila res doma v topli sobi. Oh, kaj bo, kaj bo,“ je začela tožiti.

Pride na kraj, kjer ni daleč naokolo nobene hiše. Nastane večer. Šele zdaj ji pade v glavo, da bi prej lahko dobila prenočišče do jutra v kaki hiši ob cesti. Ozira se naokolo in se trudi, če bi kje opazila luč.

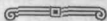
Trudne so ji oči, od mraza se trese, komaj prestavlja noge, težke kakor bi bile iz svinca. Veliko snega se ji je že nabralo na obleki vkljub temu, da ga je vedno otrešavala.

K sreči zapazi v bližini na desni strani ceste luč, ki je le slabo prodirala padajoči sneg do nje. Pride do ozke brvi, ki je držala čez jarek ob cesti. Po tej brvi more priti do hiše, kjer še svetijo. Hiša ni mogla biti daleč proč od ceste, zakaj čula je celo besede.

Nov pogum navdahne Mico, iznova otrese sneg in se potruži bliže do brvi. Luč v hiši je ugasnila, večja tema je naokolo, ženica nič ne vidi.

„Kaj bo, če bom res morala ostati v snegu. Tomažek in Janezek in mož . . .“ je govorila tiho v tej zimski tišini. „Da nisem poslušala Martina. Zmrznila bom. Ravno se mi je zbudilo upanje na rešitev, pa hipoma ugasne luč . . .“ Hotela je zavpiti na pomoč — toda glas ji je odrekel. Košara ji pade iz rok, tesneje privije zopet roke pod ruto. Na brv hoče stopiti; v tem trenutku ji pa izpodrsne in pade v jarek na trdi led . . .

In ko so Tomažek, Janezek in njun oče zvedeli o nesrečni smrti matere, so bili vsi močno žalostni.

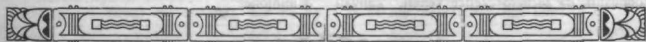
Sonja.

*Sonja se na smeh drži,
modro gledajo oči.
Hm, kaj se nam zdi?*

*Zdi se nam, da je lepó
sméjati se kar tako,
hm, brez vse skrbi!*

*Delati, kar ti je všeč,
to je pač ugodna reč;
hm, blagor ti!*

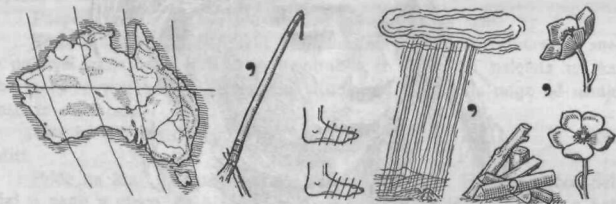
E. Gangl.

Zastavica v podobah.

Priobčil Fr. Rojec.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Jubilej petroleja.

Dne 27. avgusta 1859 je ameriški inženir Titus Drake prvi navrtal petrolejski vrelec v bližini današnjega mesta Titusville v Pensilvaniji ter je s tem otvoril velikanski promet petroleja v Ameriki. Res, da je bilo to „zemeljsko olje“ znano že v starih časih, a uporabljamo petrolej za razsvetlavo, kurjavo in sestavo kemičnih produktov šele 50 let.

Zimsko zalivanje.

Pozimi potrebuje rastlina le malo vlage, zato jo je tudi bolj poredkoma zalivati. Cveticam, ki jih hranimo v sobi, zadostuje enkratno zalivanje v tednu. Seveda se ravna to tudi po sobni gorkoti in velikosti loncev, v katerih se cvetice nahajajo. Vsekakor ne smemo dopustiti, da začnejo cvetice veneti. Zalivati

pa ne smemo z mrzlo vodo. Najboljša toplota za vodo je ona okolo 18°C , prilično tista, ki jo ima poletna voda. Vode pa ne smemo greti na ognju, ker bi ji ušlo preveč ogljenčeve kisline, ki deluje blagodejno na zemljo, marveč priliti ji je toliko kropca, da se vsa stopli. Najboljši čas za zalivanje je jutranji.

37 milijonov božičnih darov.

Novojorški poštni uradi so ugotovili, da je o minolem božičnem času bilo izročeno za Evropo 485.450 denarnih nakaznic. Na te nakaznice izročena vsota je znašala 37 milijonov frankov. Ta denar je večinoma izročilo delavstvo. Samo novojško delavstvo je poslalo 7 milijonov frankov. Največji del dobi Angleška, namreč 10 milijonov, Rusija in Nemčija po 3 milijone.

Dragi gospod Doropoljski!

Vaš in moj ljubi „Zvonček“ mi jako ugaja, komaj čakam, da čez mesec dni dobim drugega. Berem še bolj počasi, zato si pa bolj zapomnim.

Kot 6letna čitateljica bi Vam tudi jaz rada kaj zapisala v ljubi „Zvonček“, pa za danes ne vem prav nič drugega kakor da Vam voščim veselo in srečno Novo leto. V znamenje ljubkega spoštovanja do Vas Vam pošiljam šopek ponižno dišečih vijolic, ki sem jih nabrala na dan „Nedolžnih otročičev“ na našem vrtu. Ostanite mi zdravi, to Vam želi vdana Vam šestletna

Božena Jelenčeva
na Dvoru.

Odgovor:

Ljuba Božena!

Kako sem bil iznenađen, ko sem prejel Tvoje vijolice. Hvala Ti lepa za pozornost! Glej, zima je, pa na Tvojem vrtu že poganjajo ljubke znanilke pomladi. Ali jih ne zamori nobena sila? In tako naj tudi v Tvojem srcu vedno dehtijo cvetje poniznosti in nedolžnega veselja.

Cenjeni gospod Doropoljski!

Rad čitam „Zvonček“, posebno pa Vaša pisma. Hočem Vam tudi pisati in prosim, da mi odgovorite. Star sem 10 let, hodim v tretji razred. Moj oče je učitelj in mati učiteljica. Postal bi rad odvetnik, pa bom se še moral veliko učiti. Pridite po Novem letu k nam. Rad bi Vas poznal. Moja mati je rekla, da Vas je že videla in slišala govoriti. Priložil sem dve zastavici. Želim Vam veselo Novo leto! Srčno Vas pozdravlja

Božidar Godec
v Lembahu.

Odgovor:

Ljubi Božidar!

Hvala lepa za povabilo! Res, prav prijazen si. A moraš mi oprostiti, ker se ne

morem odzvati Tvojemu povabilu. Tako sem navezan na svoje delo in na svoj kotichek, da ne morem nikamor z doma. Ako se mi kdaj pozneje ponudi ugodna prilika, pa Te obiščem. Bova kaj pomoževala. Saj moraš biti prebrisana glavica, ko si želiš postati odvetnik.

*

Dragi gospod Doropoljski!

Zopet bi se rada stisnila v Vaš kotichek in se malo pogovorila z Vami. V prejšnjem pismu sem Vam obljubila planinski pozdrav. Mama mi je obljubila, da pojdem z njo na Črno Prst in da Vam takrat pošljem planik. Ko sem prišla na Gorenjsko, pa nisem mogla več na gore. Bilo je tako mrzlo, da ni mogel nobeden več na vrhe. Tičali smo v sobi kakor tiček v kletki. Kadar je bilo grdo vreme, pa sem jaz pletla, moja sestrična pa je pisala nalogo. Milke ni več tukaj, ona je ostala pri mami, da bi ji kaj pomagala. Tudi v šolo hodi v Bohinju. Jaz sem ji že pisala in hitro sem dobila odgovor. Pisala je, da Vam bo tudi njen brat pisal. Sporoča mi tudi, da jim že Miklavž potresa in obeta mnogo daril. Na Vseh svetnikov dan sem bila na grobu Adamiča in Lundra. Videla sem Sokole, ki so stali ob grobu kot častna straža. Pevci so peli žalostinke. Ko sem bila v Ljubljani, sem tudi šla v kinematograf ter sem videla lepo zgodovinsko sliko. Prinesla sem dva ptička s seboj, ime jima je lišček in grilček. Doma sta iz kranjskih gozdov. Prav lična sta in lepo pojeta. Tukaj še ni bilo hude zime, še vedno pihlja topel vetrič in sije prijazno sonce. Presrčno Vas pozdravljam! Vaša vdana

Kristinka Schullerjeva.

Odgovor:

Ljuba Kristina!

Res si pridna, in veseli me, da se tako rada pogovarjaš z menoj! Vidim, da je tvoje življenje prijetno in ugodno. Želim od srca, da ostane tako tudi v tem letu!

V enajsto leto.

Za nami je prvo desetletje našega „Zvončka“. — Navdaja nas zavest, da ni bilo naše dosedanje delo zaman: naš list se je priljubil slovenski mladini in se udomačil med njo, da bi ga sedaj ne mogla več pogrešati. To je dokaz, da smo urejali list tako, kakor je to všeč onim, ki jim je namenjen. Brez samohvale moramo priznati, da smo za „Zvonček“ storili vse, kolikor nam je bilo ob danih razmerah mogoče storiti. Kdor primerja „Zvonček“ z drugimi mladinskimi listi, mora izjaviti, da jih prekaša tako po vsebini kakor po obliki.

Tudi v enajstem letu hočemo skrbeti za svoj list z isto pozornostjo kakor smo to delali doslej. „Zvonček“ bodi slovenski mladini prijatelj in učitelj.

Pripravljenega imamo že mnogo gradiva najraznovrstnejše vsebine, ki ga nameravamo priobčiti v letošnjem letniku, kolikor nam bo to dopuščal prostor. Vedno bolj čutimo, da je obseg našega lista pretesan. Radi bi ga razširili, ko bi nam to dopuščale gmotne razmere. Za sedaj to ni mogoče. Svojo željo bi pa lahko uresničili, ako bi naši prijatelji storili svojo dolžnost in pridobili listu kar največ novih naročnikov. To je prošnja, ki jo ponavljamo vsako leto. Zato: vsi na delo! Vsak naj pridobi „Zvončku“ po enega novega naročnika!

Pripravljenih imamo tudi že lepo število podob, ki bodo oživiljale besedilo, gospod Doropoljski pa se bo še nadalje v svojem kotičku razgovarjal s svojimi prijatelji in prijateljicami, kakor je to delal doslej v njihovo in svoje največje veselje.

Vso slovensko javnost, ki je naklonjena slovenski mladini, vabimo, naj nas podpira po svojih najboljših močeh.

Uredništvo in upravnništvo.

Naše upravništvo v Ljubljani, Rimska cesta šte. 7,
ima v zalogi:

„Zvonček“, III. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, IV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, V. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, VI. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, VII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, VIII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, IX. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, X. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h,
elegantno vezan 6 K 40 v.

„Zvonček“, I. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne šte-
vilke za skupno ceno 3 K.

„Zvonček“, II. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne šte-
vilke za skupno ceno 3 K.

Ivan Soklič

v Ljubljani, Pod trančo šte. 2

priporoča po najnižji ceni

svojo veliko in bogato zalogo

klobukov, slamnikov,
čepic itd.

IV. BONAČ

v Ljubljani, Šelenburgove ulice

nasproti c. kr. glavni pošti

priporoča svojo veliko zalogo izbornega papirja, pisalnih in risalnih šolskih potrebščin, zvezkov in zapisnikov, priznana izbornih svinčnikov „Družbe sv. Cirila in Metoda“ Hardtmuthovega fabrikata.

— Velika knjigoveznica. —

Vedno so v zalogi te-le krasne platnice:

Zvonček	à	—	K 60 h,	p. poš.	—	K 70 h
Ljublj. Zvon	•	1	•	40	•	1
Dom in Svet	•	1	•	40	•	1
Jurčičevi sp.	•	—	•	60	•	—
Knezova knj.	•	—	•	40	•	—
Wolf-Pleteršnikov slovar	à	2	K	—	h,	po pošti
						2 K 20 h

„UČITELJSKA TISKARNA“

V LJUBLJANI □ GRADIŠČE ŠTEV. 4.

Telefon šte. 118.

Poštnohranilnični račun št. 76.307.

»Učiteljska tiskarna« je najmodernejša urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. V zalogi ima tudi vse šolske in druge tiskovine.

Enobarvni kakor tudi večbarvni tisk.

Litografija.

Delo točno, solidno in elegantno.

Gg. skladateljem vljudno naznanjamo, da je »Učiteljska tiskarna« preskrbljena z novimi notami, torej izvršuje tudi muzikalije s prav ličnim in razločnim tiskom.

==== Cene zmerne. ====

Svoji k svojim!

